

Legislativní rada vlády

Č. j.: 166/13

V Praze dne . dubna 2013

Výtisk č.:

S t a n o v i s k o

předsedy Legislativní rady vlády

k návrhu zákona, kterým se mění zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 418/2011 Sb., o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim

I.

K celkovému zaměření návrhu

Hlavními cíli předloženého návrhu zákona jsou

- implementace práva Evropské unie v oblasti ochrany občanů před obchodováním s lidmi a ochrany dětí před pohlavním zneužíváním a pohlavním vykořisťováním na takovou úroveň, jakou vyžadují příslušné směrnice Evropské unie, a to doplněním nových skutkových podstat postihujících účast na pornografickém představení, v němž účinkuje dítě, a úmyslné získávání přístupu k dětské pornografii prostřednictvím informačních nebo komunikačních technologií, a dále zpřesněním skutkové podstaty trestného činu obchodování s lidmi a možností postihu pachatelů, kteří oběť obchodování s lidmi přijímají do své dispozice,
- zvýšení trestní sazby u skutkové podstaty trestného činu zkrácení daně, poplatku a podobné povinné platby a znovuzavedení trestnosti přípravy u tohoto zvlášť závažného zločinu v reakci na nutnost zvýšení trestní represe v této oblasti, mj. s ohledem na realizaci vládou schváleného „plánu nulové tolerance k černému trhu s lihovinami“, a
- rozšíření institutu dočasného odložení trestního stíhání a zavedení institutu rozhodnutí státního zástupce o nestíhání podezřelého za splnění zákonných

podmínek pro relevantní korupční trestné činy v rámci právní úpravy trestního řádu. Tato část předloženého materiálu byla původně koncem října 2011 předložena vládě samostatně a k nyní projednávanému návrhu byla připojena na základě připomínky místopředsedkyně vlády a předsedkyně Legislativní rady vlády na spojení dvou souvisejících návrhů (oba materiály obsahovaly novelu trestního zákoníku).

Součástí předloženého návrhu zákona je také dílčí doplnění úpravy trestního zákoníku implementující Rámcové rozhodnutí Rady 2008/913/SVV o boji proti některým formám a projevům rasismu a xenofobie prostřednictvím trestního práva.

II.

Vztah k právu EU

Předložený návrh zákona, resp. jeho důvodová zpráva obsahuje výčet předpisů EU, které předkladatel měl zohlednit, a to:

- směrnici Evropského parlamentu a Rady 2011/36/EU ze dne 5. dubna 2011 o prevenci obchodování s lidmi, boji proti němu a o ochraně obětí, kterou se nahrazuje rámcové rozhodnutí Rady 2002/629/SVV,
- směrnici Evropského parlamentu a Rady 2011/93/EU ze dne 13. prosince 2011 o boji proti pohlavnímu zneužívání a pohlavnímu vykořisťování dětí a proti dětské pornografii, kterou se nahrazuje rámcové rozhodnutí Rady 2004/68/SVV, a
- rámcové rozhodnutí Rady 2008/913/SVV ze dne 28. listopadu 2008 o boji proti některým formám a projevům rasismu a xenofobie prostřednictvím trestního práva.

Nad rámec toho, co předkladatel uvedl v části důvodové zprávy věnované zhodnocení slučitelnosti právní úpravy s právem EU, se návrhu dotýká též článek 49 Listiny základních práv Evropské unie, který stanoví, že výše trestu nesmí být nepřiměřená trestnému činu.

Návrh zákona je s právem EU plně slučitelný s výhradou nutnosti odkázat v právní úpravě trestního zákoníku na předloženým návrhem promítané směrnice, jakož i na některé směrnice, jež implementovala již platná úprava zákoníku. Po

zapracování připomínky uvedené v části IV. tohoto stanoviska bude návrh zákona s právem EU plně slučitelný.

III.

Způsob projednání návrhu

Návrh zákona byl projednán v připomínkovém řízení, jehož výsledky jsou uvedeny v předkládací zprávě a v části VI. předloženého materiálu. Návrh zákona je podle předkladatele předkládán bez rozporů.

Návrh zákona byl projednán pracovní komisí Legislativní rady vlády pro trestní právo. Návrh zákona byl rovněž projednán i pracovní komisí Legislativní rady vlády pro hodnocení dopadů regulace (RIA) a její stanovisko je uvedeno v příloze k tomuto stanovisku předsedy Legislativní rady vlády.

Předseda Legislativní rady vlády rozhodl v souladu s čl. 4 bodem 3 Statutu Legislativní rady vlády, že tento návrh nebude projednán Legislativní radou vlády a že k němu bude vypracováno stanovisko předsedy Legislativní rady vlády.

IV.

Návrh změn

Předseda Legislativní rady vlády doporučuje návrh zákona, kterým se mění zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 418/2011 Sb., o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim, upravit takto:

K části první

K čl. I

K úvodní větě

Slova „a zákona č. 494/2012 Sb.“ nahradit slovy „, zákona č. 494/2012 Sb. a zákona č. .../2013 Sb.“.

Před bod 1 vložit nový bod návrhu novely a uvést jej v tomto znění:

„1. V § 34 se na konci odstavce 3 tečka nahrazuje čárkou a doplňuje se písmeno e), které zní:

„e) doba, po kterou bylo trestní stíhání dočasně odloženo.“.

K dosavadnímu bodu 1

Slova „a 2“ nahradit slovy „úvodní části ustanovení a v § 168 odst. 2“.

K dosavadnímu bodu 4

V § 192 odst. 2 slova „v úmyslu získat přístup k dětské pornografii použije informační nebo komunikační technologie“ nahradit slovy „prostřednictvím informační nebo komunikační technologie získá nebo se pokusí získat přístup k dětské pornografii“.

K dosavadnímu bodu 5

Slova „a 5“ nahradit slovy „úvodní části ustanovení a v § 192 odst. 5 úvodní části ustanovení“.

K dosavadnímu bodu 6

1. V § 193a odst. 1 za slovo „jíného“ vložit slovo „obdobného“.
2. V § 193b slova „prostřednictvím informačních nebo komunikačních technologií“ vypustit.

K dosavadnímu bodu 7

Bod uvést v tomto znění:

V § 240 odstavce 2 a 3 znějí:

„(2) Odnětím svobody na dvě léta až osm let bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 nejméně se dvěma osobami.

(3) Odnětím svobody na dvě léta až deset let bude pachatel potrestán,

a) poruší-li k usnadnění takového činu úřední uzávěru, nebo

b) spáchá-li takový čin ve značném rozsahu.“.

K dosavadnímu bodu 8

Bod uvést v tomto znění:

„8. V § 240 se doplňují odstavce 4 a 5, které znějí:

„(4) Odnětím svobody na pět až dvanáct let bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 ve velkém rozsahu.

(5) Příprava je trestná.“.

K dosavadnímu bodu 9

Bod vypustit a v návaznosti na to následující body návrhu novely přečíslovat.

Za dosavadní bod 10 vložit nový bod návrhu novely a uvést jej v tomto znění:

„X. V § 367 odst. 1 se slova „§ 240 odst. 3“ nahrazují slovy „§ 240 odst. 4“.“.

V návaznosti na to následující bod návrhu novely přečíslovat.

Za dosavadní bod 11 vložit nový bod návrhu novely a uvést jej v tomto znění:

„X. Za § 419 se vkládá nový § 419a, který včetně poznámky pod čarou č. 1 zní:

„§ 419a

Tento zákon zpracovává příslušné předpisy Evropské unie¹⁾.

¹⁾ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2011/36/EU ze dne 5. dubna 2011 o prevenci obchodování s lidmi, boji proti němu a o ochraně obětí, kterou se nahrazuje rámcové rozhodnutí Rady 2002/629/SVV.

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2011/92/EU ze dne 13. prosince 2011 o boji proti pohlavnímu zneužívání a pohlavnímu vykořisťování dětí a proti dětské pornografii, kterou se nahrazuje rámcové rozhodnutí Rady 2004/68/SVV.

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2005/60/ES ze dne 26. října 2005 o předcházení zneužití finančního systému k praní peněz a financování terorismu.

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2008/99/ES ze dne 19. listopadu 2008 o trestněprávní ochraně životního prostředí.

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2009/123/ES ze dne 21. října 2009, kterou se mění směrnice 2005/35/ES o znečištění z lodí a o zavedení sankcí za protiprávní jednání.

Směrnice Rady 2004/81/ES ze dne 29. dubna 2004 o povolení k pobytu pro státní příslušníky třetích zemí, kteří jsou oběťmi obchodování s lidmi nebo obdrželi pomoc k nedovolenému přistěhovalectví a kteří spolupracují s příslušnými orgány.

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2009/52/ES ze dne 18. června 2009 o minimálních normách pro sankce a opatření vůči zaměstnavatelům neoprávněně pobývajících státních příslušníků třetích zemí.

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2004/38/ES ze dne 29. dubna 2004 o právu občanů Unie a jejich rodinných příslušníků svobodně se pohybovat a pobývat na území členských států, o změně nařízení (EHS) č. 1612/68 a o zrušení směrnic 64/221/EHS, 68/360/EHS, 72/194/EHS, 73/148/EHS, 75/34/EHS, 75/35/EHS, 90/364/EHS, 90/365/EHS a 93/96/EHS.“.

K části druhé

K čl. II

K úvodní větě

Slova „a zákona č. 390/2012 Sb.“ nahradit slovy „, zákona č. 390/2012 Sb., zákona č. 45/2013 Sb. a zákona č. .../2013 Sb.“.

K bodu 2

V § 159c odst. 3 za slova „zákoníku nebo“ vložit slova „úřední osoby uvedené“.

K důvodové zprávě

1. Číslování stránek důvodové zprávy navázat na číslování stránek vládního návrhu zákona.
2. Důvodovou zprávu upravit tak, aby odpovídala vládou schválenému návrhu zákona.
3. Ve zvláštní části důvodové zprávy doplnit odůvodnění k ustanovení čl. I bodu 6 návrhu zákona o bližší konkretizaci, resp. alespoň typovou charakteristiku trestných činů, jež lze v souladu se zněním navrhovaného ustanovení § 193b považovat za „sexuálně motivované trestné činy“.

K platnému znění navrženými novelami dotčených částí zákonů s vyznačením navrhovaných změn

Platné znění upravit tak, aby odpovídalo textu návrhu zákona a promítnout do něj změny předloženého návrhu zákona schválené vládou.

K rozdílové tabulce

Rozdílovou tabulku upravit tak, aby odpovídala vládou schválenému návrhu zákona.

V.

Závěr

Předseda Legislativní rady vlády doporučuje vládě s c h v á l i t návrh zákona, kterým se mění zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 418/2011 Sb., o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim, a přijmout k němu usnesení vlády a v něm stanovit:

„V l á d a

I. s c h v a l u j e návrh zákona, kterým se mění zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 418/2011 Sb., o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim, s úpravami podle připomínek obsažených ve stanovisku předsedy Legislativní rady vlády;

II. u k l á d á ministru spravedlnosti vypracovat konečné znění vládního návrhu zákona podle bodu I tohoto usnesení;

III. p o v ě ř u j e

1. předsedu vlády, aby předložil vládní návrh zákona podle bodu I a II tohoto usnesení předsedkyni Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky k dalšímu projednání, s upozorněním, že tento vládní návrh zákona se týká členství České republiky v Evropské unii,

2. ministra spravedlnosti, aby odůvodnil vládní návrh zákona v Parlamentu České republiky.“.

JUDr. PhDr. Petr M l s n a , Ph.D.

ministr

a předseda Legislativní rady vlády

Stanovisko komise pro hodnocení dopadů regulace

k návrhu novely trestního zákona, trestního řádu
a zákona o trestní odpovědnosti právnických osob

I. Úvod:

Předkládaný návrh obsahuje novely zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů, zákona č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů, a zákona č. 418/2011 Sb., o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim.

Novely řeší tři následující okruhy témat:

1. **Doplnění některých ustanovení v oblasti obchodu s lidmi a v oblasti sexuálních trestných činů páchaných za přítomnosti dětí nebo v jejich souvislosti do trestního zákona a zákona o trestní odpovědnosti právnických osob.** Potřeba této úpravy je podrobně odůvodněna nutností dokončit implementaci evropských předpisů, konkrétně směrnice 2011/36/EU o prevenci obchodování s lidmi, boji proti němu a ochraně obětí a směrnice 2011/93/EU o boji proti pohlavnímu zneužívání a pohlavnímu vykořisťování dětí a proti dětské pornografii a některých dalších souvisejících evropských předpisů.
2. **Zvýšení trestní sazby u skutkové podstaty trestného činu zkrácení daně, poplatku a podobné povinné platby a znovuzavedení trestnosti přípravy u tohoto zvláště závažného zločinu.** Návrh v této části pouze obsahuje konstatování, že oblasti postihování černého trhu s lihovinami, cigaretami a dalšími komoditami je kriticky vnímána skutečnost, že trestní zákoník v platném znění neumožňuje trestní postih přípravného jednání ve vztahu k trestnému činu zkrácení daně, poplatku a podobné povinné platby. Detailnější odůvodnění návrh neobsahuje.
3. **Zavedení institutu nestíhání podezřelého za splnění zákonných podmínek pro relevantní korupční nebo s korupcí úzce související trestné činy.** Smyslem tohoto doplnění je rozšíření účinných trestněprávních nástrojů pro boj proti korupci, kdy se navrhuje umožnit motivovat příslibem dočasného zastavení trestního stíhání uplácení, aby oznámil orgánům činným v trestním řízení protiprávní jednání upláceného a dále spolupracoval s orgány činnými v trestním řízení. Toto dočasné opatření může být následně transformováno na definitivní rozhodnutí o nestíhání podezřelého.

II. Připomínky a návrhy změn:

RIA je u tohoto návrhu zpracována pro jednotlivé části návrhu samostatně. V rámci prvního projednání návrhu shledala komise RIA na svém jednání dne 15. března 2013 následující skutečnosti.

Ad 1) Sexuální trestné činy proti dětem.

U tohoto bodu je obsažen dostatečný popis problému i existujícího stavu. Pouze zde postrádáme uvedení počtu konkrétních trestných činů u jednotlivých skutkových podstat, kterých se změny týkají. Tyto počty jsou MSp známy ze soudních a policejních statistik, proto by neměl být problém jejich uvedení. Současně by bylo vhodné uvést odhadovaný počet podřaditelných pod nově zaváděné trestné činy. RIA je zpracována ve dvou variantách – nulová bez provedení navržených změn a varianta s navrženými změnami. Vzhledem k charakteru této části novely lze považovat RIA zpracovanou pouze ve dvou variantách za odpovídající reálným možnostem předkladatele, navržené změny nebudou znamenat významnější zásah pro subjekty regulace. Současně se jedná harmonizační/transpoziční novelu vzhledem k právu EU. V této části novely se nepředpokládá dopad na státní rozpočet.

Ad 2) Zvýšení trestní sazby u skutkové podstaty trestného činu zkrácení daně, poplatku a podobné povinné platby a znovuzavedení trestnosti přípravy u tohoto zvlášť závažného zločinu.

Vzhledem k významnému dopadu této úpravy pro subjekty regulace, tedy všechny potencionální plátce daně, by zejména znovuzavedení trestnosti přípravy u trestných činů krácení daně mělo být odůvodněno podrobnou analýzou dopadů a uvedením konkrétních příkladů, kterých se tato situace týká, např. ze statistik Ústředního finančního ředitelství MF. RIA je zpracována pouze ve dvou variantách a chybí uvedení dalších právních možností řešení situace mimo prostředky trestního práva. Předložené odůvodnění je velmi strohé, prakticky nulové, vzhledem k zásadnímu posunu v této oblasti právní úpravy. Navíc tato změna zjevně souvisí i s dalšími navazujícími opatřeními v oblasti daňových zákonů, které zásadním způsobem zpřísňují povinnosti daňových subjektů. Proto v tomto bodě RIA postrádáme provázanost tohoto trestně-právního opatření vůči další daňové legislativě.

Ad 3) Zavedení institutu nestíhání podezřelého za splnění zákonných podmínek pro relevantní korupční nebo s korupcí úzce související trestné činy.

K tomuto bodu návrhu je RIA zpracována ve třech variantách s dostatečným odůvodněním zvolené varianty. Žádná z předpokládaných variant nemá negativní dopady na státní rozpočet a subjekty regulace. Zpracovateli RIA lze v tomto bodě vytknout neuvedení počtu trestných činů, resp. odhad počtu jednání podřaditelných pod tyto skutkové podstaty.

Proto komise RIA na svém jednání 15. března 2013 konstatovala, že ze tří okruhů problémů řešených předloženým návrhem lze považovat RIA za dostatečně zpracovanou v bodech ad I a ad III. Jako zcela nedostatečnou komise považovala předloženou RIA u části II návrhu, tedy zvýšení trestní sazby u skutkové podstaty trestného činu zkrácení daně, poplatku a podobné povinné platby a znovuzavedení trestnosti přípravy u tohoto zvlášť závažného zločinu. Tuto část RIA komise shledala zjevně nezpůsobilou a vrátila RIA navrhovateli k přepracování vzhledem k potencionálně rozsáhlému dopadu na subjekty regulace v oblasti daňové.

Dne 5. dubna 2013 předložil předkladatel doplněnou verzi RIA. V té byl podstatným způsobem rozšířen popis problémového stavu v části II. návrhu - zejména s ohledem na znovuzavedení trestnosti přípravy daňových trestných činů. Byly popsány současné problémy aplikační praxe a nedostatky současného právního stavu. Dále byly popsány důvody vedoucí k navržené regulaci. Rovněž byly v této části RIA navrženy tři varianty řešení současných nedostatků, které dostatečným způsobem popisují reálné možnosti, včetně varianty počítající pouze s využitím prostředků mimotrestních, zejména prostředků správního a daňového práva, kterou ale předkladatel neshledal za dostatečnou.

III. Závěr

Vzhledem k provedeným doplněním RIA zejména v části II. návrhu považuje Komise RIA předloženou Závěrečnou zprávu RIA za akceptovatelnou a doporučuje její schválení LRV.

Vypracoval: JUDr. Petr Solský

Prof. Ing. Michal Mejstřík, CSc., v.r.
předseda komise